

ИСТРАЖУВАЊЕ ЗА ПРИСУТНОСТА НА ГОВОРОТ НА ОМРАЗА КОН СЕКСУАЛНИТЕ МАЛЦИНСТВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Агенција Рејтинг за потребите на Македонскиот институт за медиуми, поконкретно за серијалот дебатни емисии на веб-страницата Bezomgazno.mk, во периодот од 23 мај до 4 јуни 2014 година спроведе истражување за присутноста на говорот на омраза кон сексуалните малцинства во Република Македонија. Поради тешкотијата во идентификувањето, лоцирањето и контактирањето на припадниците на сексуалните малцинства во Република Македонија, истражувањето се спроведе преку онлајн анкета со примена на методот на снежна топка. Притоа, најпрво беа исконтактирани неколку меѓусебно неповрзани почетни точки (субјекти) кои имаа задача да го пополнат истражувањето и да го достават до свои познаници кои припаѓаат на сексуалните малцинства во земјата. Понатаму, секој испитаник го сподели истражувањето со што повеќе други членови на оваа заедница, исклучиво преку приватен канал (е-пошта, инбокс на социјална мрежа и сл.), со цел да не дојде до саботирање или злоупотреба на студијата. Вкупниот број испитаници кои учествуваа во истражувањето изнесува 70 припадници на сексуалните малцинства во земјата.

Поради недостатокот на информации за бројноста на припадниците на сексуалните малцинства во Република Македонија не можевме да планираме избор на репрезентативен примерок. Така, самиот примерок ни дава информации за проучуваната популација. Имено, две третини од испитаниците се жени (61%), а 39% се мажи. Помалку од половината од испитаниците (43.9%) се на возраст од 17-22 години, а по 29.3% се на возраст од 23 до 27 години и над 28 години. Мнозинството од испитаниците (65.9%) имаат завршено вишо и високо образование, постдипломски или докторски студии, а 34.1% средно. Најголемиот дел од испитаниците се етнички Македонци (90.2%), 2.4% етнички Турци, 2.4% етнички Срби и 4.9% со друга етничка припадност. Структурата според местото на живеење покажува дека 75.6% од испитаниците се од Скопје, а 24.4% од други градови. Припадници на лезбејско – феминистичката група се 46.3% од испитаниците, на групата геј мажи 31.7%, на трансродовите лица 17.1% и на бисексуалната група 4.9%.

На прашањето: Колку често ја манифестирате Вашата сексуална ориентација/родов идентитет во јавност?, 17.1% од испитаниците одговориле секогаш, 22.0% често, 34.1% понекогаш, 19.5% ретко, а 7.3% никогаш. Две третини од испитаниците (65.9%) одговориле дека луѓето од нивното пошироко окружување се запознаени со нивната сексуална ориентација/родов идентитет, додека 34.1% одговориле дека не се.

Првото прашање кое ја мереше присутноста на говорот на омраза кон сексуалните малцинства во земјата гласеше: Колку често забележувате говор на омраза кон сексуалните малцинства? Од одговорите на прашањето се заклучува дека 43.9% од испитаниците редовно забележуваат говор на омраза кон сексуалните малцинства, 46.3% често, 9.8% понекогаш, додека ниту еден испитаник (0%) не одговорил дека никогаш не забележува говор на омраза кон сексуалните малцинства. Речиси сите испитаници (97.6%) забележуваат говор на омраза на социјалните мрежи, 85.6% на интернет страни, 78.0% на телевизија, 73.2% на графити на ѕидови, 70.7% во весници или списанија, 12.2% на радио и 14.4% на некое друго место (улица, во дискотеки, клубови, на работното место во неформални разговори на училиште/факултет итн.

Испитаниците беа запрашани: Кои специфични зборови или фрази сметате дека беа навредливи кон сексуалните малцинства? Називот педери е најнавредлив за сексуалните малцинства, потоа следуваат: болни, изроди, двоцевки, смрт, настрани, ненормални, пореметени, гнасни, педофили, неприродни, нездрави, обратни итн.

Мнозинството од испитаниците (53.7%) сметаат дека во последните неколку години говорот на омраза кон сексуалните малцинства се зголемува, 26.8% сметаат дека е на исто ниво како пред тоа, а само 12.2% рекле дека се намалува.

Највисок процент на испитаници (43.9%) заради нивната сексуална ориентација/родов идентитет биле предмет на потсмев (шеги, вицови), 41.5% претрпеле оштетување на личниот имот, една третина (34.1%) биле навредувани, 29.3% биле заплашувани, 19.5% биле обесправени/дискриминирани, а 17.1% биле изложени на физичко насилство. Речиси секој четврти испитаник (24.4%) рекол дека заради неговата сексуална ориентација/родов идентитет не бил изложен на ништо од наведеното.

Речиси секој трет испитаник (36.6%) претрпел насилство, оштетување на имотот, бил навреден, обесправен, заплашен или слично од менаџер/ка на работа, 29.3% од член/ка на семејството, 29.3% од пријател/ка, 22.0% од непознато лица, а 7.3% од колега/шка. По 2.4% од испитаниците биле изложени на говор на омраза или насилство од страна на некој во авторитетна позиција (полицаец/ка, учител/ка, доктор/ка), соученици, вработени во државна администрација или здравствени работници.

Од испитаниците кои во последните 5 години биле навредени, обесправени, заплашени, изложени на физичко насилство или им бил оштетен имотот само 4.2% ги известиле надлежните органи за овој настан, 4.2% не дале одговор на прашањето, а 91.7% не го сториле тоа. Оние кои ги известиле надлежните органи за овој настан беа прашани: Што беше последица/резултат на пријавувањето? Притоа, половината од нив (50%)

одговориле дека ништо не се случило како резултат на пријавувањето, а останатата половина не се запознаени со последиците од пријавувањето.

Високи 29.4% од испитаниците кои не ги известиле надлежните органи за овој настан одговориле дека причината поради која не го пријавиле е нивната перцепција дека пријавата нема да се разгледува сериозно, додека 17.6% рекле дека пријавувањето ќе значело откривање на нивната сексуална ориентација/родов идентитет, а не сакале да се случи тоа. Понатаму, 17.6% не пријавиле, бидејќи се справиле со проблемот сами, со помош на пријателите и семејството, 5.9% се плашеле од последиците и уште толку не знаеле каде или како да пријават.

Кога забележуваат говор на омраза кон сексуалните малцинства, 36.6% се чувствуваат мотивирани да преземат акција, 29.3% се вознемирени, 12.2% се сигурни во нивните верувања и убедувања, 9.8% го игнорираат истото, не им влијае никако, 7.3% се чувствуваат беспомошно и 4.9% загрозено.

Највисок процент од испитаниците (36.1%) сметаат дека за поттикнување на говорот на омраза кон сексуалните малцинства најмногу придонесува слабиот квалитет на образованието за сексуалноста, недоволната информираност и едуцираност. Речиси една петтина од испитаниците (20.8%) проблемот за поттикнување на говорот на омраза кон сексуалните малцинства го лоцираат во игнорантската (хомофобична) политика од страна на државата и неказнувањето на говорот на омраза кон ЛГБТИ заедницата од страна на надлежните државни институции. Дополнително, 15.3% од испитаниците сметаат дека главен фактор за поттикнувањето на оваа појава е конзервативноста на нашето општество, традиционалните вредности и воспитувања, предрасудите и силната доминација на патријархални вредности, додека 11.1% од испитаниците ова и го препишуваат на ниската свест за човековите права, нетолеранцијата и неприфаќањето на различностите. Хомофобичноста на медиумите, религијата (религиозниот фанатизам и нејзиното погрешно толкување), како и се поголемата гласност и отвореност на ЛГБТ заедницата се перципирани како главни фактори за поттикнување на говорот на омраза кон сексуалните малцинства од страна на 8.3%, 7.0% и 1.4% од испитаниците респективно.